

خبر

سفر دو تن از استادان جمعیت‌شناسی استرالیا به ایران

گسترش و پیشرفت علم جمعیت‌شناسی، همانند سایر علوم، مستلزم ارتباط با مراکز علمی جمعیت‌شناسی در دنیا است. ارتباط علمی با مراکز تحقیقاتی و دانشگاهی بین‌المللی موجب تبادل یافته‌ها و در نهایت موجب رشد و غنای علمی در کشور می‌شود. به دعوت موسسه عالی پژوهش در برنامه‌ریزی و توسعه سازمان برنامه و بودجه و همکاری گروه جمعیت‌شناسی دانشگاه تهران، دو تن از استادان مشهور جمعیت‌شناسی، پروفیسور گوین جونز و پروفیسور پیتز مک دونالد به ایران آمدند و در روزهای ۲۰ تا ۳۰ آبان ۱۳۷۷ (۱۱ تا ۲۱ نوامبر ۱۹۹۸ میلادی) ضمن سخنرانی در مراکز مختلف و ملاقات و گفتگو با استادان، دانشجویان، کارشناسان و سیاست‌گزاران درباره جمعیت، زمینه ارتباط متقابل بین مراکز جمعیت‌شناسی در ایران و دانشگاه ملی استرالیا را فراهم کردند.

پروفیسور جونز از جمعیت‌شناسان مشهور بین‌المللی است که تاکنون تحقیقات بسیاری در زمینه جمعیت و توسعه، بویژه در کشورهای آسیای جنوب شرقی، انجام داده است. تخصص او در زمینه‌های شهرنشینی، توسعه آموزش و نیروی انسانی، ازدواج و طلاق، عوامل مؤثر بر باروری و موضوعات مربوط به سیاست‌های جمعیتی است. جونز رئیس بخش جمعیت‌شناسی و جامعه‌شناسی موسسه تحقیقات اجتماعی در دانشگاه ملی استرالیا است.

پروفیسور مک دونالد نیز علاوه بر انجام تحقیقاتی در کشور اندونزی، در سالهای ۱۹۸۱-۱۹۹۵ معاون تحقیقاتی موسسه مطالعات خانواده در ملبورن استرالیا بوده و از سال ۱۹۹۵ تاکنون ریاست گروه آموزشی جمعیت‌شناسی در دانشگاه ملی استرالیا را به عهده داشته است. مک دونالد دارای مقالاتی در زمینه‌های خانواده و تحولات آن، ازدواج و طلاق و سیاست‌های جمعیتی است و اخیراً نیز مقاله تئوریک در زمینه تبیین باروری پایین در کشورهای توسعه یافته تحت عنوان: برابری جنسی، نهادهای اجتماعی و آینده باروری، منتشر کرده است. گروه آموزشی جمعیت‌شناسی دانشگاه ملی استرالیا یکی از مراکز مهمی است که از سال ۱۹۴۹ میلادی تاکنون به گسترش علم جمعیت‌شناسی از دو جنبه مختلف پرداخته است. از

یک سو با همکاری جمعیت‌شناسان مشهور چون پروفیسور باری^۱ پروفیسور مک نیکل^۲، پروفیسور کالدول^۳، پروفیسور جونز و پروفیسور مک دونالد به عنوان اعضای هیأت علمی گروه، تحقیقات متعددی در زمینه موضوعات جمعیتی در کشورهای در حال توسعه و توسعه یافته انجام داده است، که تحقیقات پروفیسور کالدول در کشورهای آفریقایی و آسیایی نمونه بارزی از این گونه پژوهشهاست که به صورت کتاب و مقاله منتشر و به ارائه فرضیه‌ها و نظریه‌هایی، از جمله نظریه "جریانهای ثروت" برای تبیین کاهش باروری، منجر شده است. از دیگر سو گروه آموزشی فوق دانشجویانی از کشورهای مختلف را در سطوح فوق لیسانس و دکتری تربیت و زمینه گسترش این علم را در کشورهای گوناگون فراهم کرده است. دو تن از اعضای هیأت علمی گروه جمعیت‌شناسی دانشگاه تهران در سال گذشته موفق به اخذ دکتری جمعیت‌شناسی از گروه آموزشی فوق شدند. یکی از آنها اکنون با همکاری مشترک گروه آموزشی فوق و گروه جمعیت‌شناسی دانشگاه تهران در حال انجام تحقیقی در زمینه تحولات باروری در ایران در سالهای ۱۳۷۵-۱۳۵۱ است.

پروفیسور جونز و پروفیسور مک دونالد در مدت اقامت خود در ایران در مراکز مختلف از جمله مؤسسه عالی پژوهش در برنامه‌ریزی و توسعه، دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران، وزارت مسکن و شهرسازی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه اصفهان و دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه شیراز سخنرانی کردند. عناوین سخنرانیهای ارائه شده عبارت است از:

- تأثیر جمعیت در بحران اقتصادی در آسیای جنوب شرقی (جونز)

- برنامه ریزی برای کلان شهرها (جونز)

- آینده جمعیت ایران در بافت جمعیتی جهان (مک دونالد)

- تغییر خانواده در کشورهای در حال توسعه (مک دونالد)

سخنرانیهای فوق با استقبال استادان و دانشجویان علاقه‌مند رو به رو شد و مهمتر از آن زمینه‌ای برای ارتباط استادان مدعو و حاضران فراهم گشت. استادان مذکور، علاوه بر سخنرانی با مسؤولان و کارشناسان مراکز مختلف از جمله مرکز آمار ایران (معاونت طرحهای آماری و اداره کل آمارهای اقتصادی - اجتماعی خانوار)، اداره کل جمعیت و تنظیم خانواده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، دفتر صندوق جهانی جمعیت در ایران و اداره کل روابط علمی و

1 . W. D. Borrie

2. Geoffery McNicol

3 . John C. Caldwell

بین‌الملل وزارت فرهنگ و آموزش عالی ملاقات و در زمینه همکاریهای علمی ممکن تبادل نظر کردند.

پروفسور جونز و پروفسور مک دونالد، گذشته از اینها، از مراکز دیدنی ایران از جمله حسینیه جماران، کاخ سعدآباد، پارک جمشیدیه، موزه فرش و بازار تهران، سی و سه پل، پل خواجه، مجموعه زیبای میدان چهل ستون و کلیسای آرامنه در اصفهان، تخت جمشید، باغ ارم، آرامگاههای حافظ و سعدی، شاهچراغ و بازار وکیل در شیراز دیدن کردند و با خاطره‌ای خوش در ۷۷/۸/۳۰ عازم استرالیا شدند.

در پایان از همکاری دکترامیر هوشنگ مهریار از موسسه عالی پژوهش در برنامه ریزی و توسعه و دکتر محمد جلال عباسی شوازی استادیار گروه جمعیت‌شناسی دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران، که زمینه انجام سفر فوق را فراهم کردند، و نیز از دکتر تقی آزاد ارمکی رئیس دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران، دکتر محمد میرزایی مدیر گروه جمعیت‌شناسی دانشکده، دکتر محمود کتابی عضو هیأت علمی گروه علوم اجتماعی دانشگاه اصفهان و دکتر کریم منصوریان، مدیر گروه و سرکار خانم هما آقا عضو هیأت علمی گروه جامعه‌شناسی دانشگاه شیراز که در مدت اقامت استادان استرالیایی در ایران همکاری کرده‌اند، و نیز از استادان، دانشجویان و محققانی که با شرکت خود در سخنرانیها هدف سفر فوق را تحقق بخشیدند، صمیمانه سپاسگزاری می‌شود. امید است انجام این گونه سفرها موجب ارتباط علمی بیشتر محققان و صاحب‌نظران جمعیت‌شناسی کشور با مراکز بین‌المللی شود و زمینه‌ای برای معرفی استعدادها و دستاوردهای علمی و فرهنگی کشورمان به دنیا فراهم گردد.